דפטור ה"ל לאסמועינן עפי מתה כדרכה דפטור דלא נימא אורלא דהכוא אתרא קטלה כ"ש הוממה בהר והוחלקה בנקעה דודאי אילו לא שינה היתה מתה בענין זה ויש לומר דמשום דבחיובא דהר תני הוחלקה תני לה נמי בפטורא דבקעה ועוד גרלה דפטורא דחימוס בהר והוחלקה בנקעה הוי רבותא עפי ממתה כדרכה דאדם יכול ליזהר בהני עפי יותר ממתה כדרכה והוה לן למימר שפשע במה ששינה שאם היה מוליכה בהר היה מדקדק יפה ושומרה יפה שלא תחלוק בהר ושלא תתחמס בנקעה אבל מה ששינה גורם שלא דקדק ומיהו דוחק הוא שיחלוק אגיי על כל האמוראים לכך גראה דלא תשיב הכא פשיעה במה ששינה דיכול ליזהר ולדקדק יפה שלא תחלוק בהר ושלא תתחמס בנקעה ומודה אגיי הכא דפטור במתה כדרכה כיון דלא הוי תחילתו בפשיעה ורבה דמשני כגון שהכישה נחש ל"ל שפעמים מצויים נחשים בהרים מבנקעה או איפכא להכי נקט הר ובקעה ואמי שפיר לרבה אפילו תחילתו בפשיעה וסופו באונס פטור:

מגבת פורים לפורים. וא"ת דאמרינן בערכין (ד' ו:) מעות של צדקה מותר לשנותן בכל מה שירלה ואפילו בלו לידי גבאי ואפילו אמר מנורה זו לבית הכנסת מותר לשנותה למנורה אחרת וי"ל דדוקא בפורים אמרינן הכא דאין לשנות ומגבת העיר לאותה העיר נמי דפורים דוקא: **רבי** אליעזר אומר מגבת פורים לפורים. ת"ק לא איירי אלא בגבאי דלא יכנה ור' אליעזר אייר בעני שנתנו לו מעות לצורך סעודת פורים שאינו רשאי העני לשנות: **במילתא** דמלכא. אית דגרס בגמולתא פירוש היינו פרדות כמו (שבת ד' נב.) מולאות של בית רבי בטלי זהב או בטלי כסף כלומר פרדות אדומות או לבנות ואין נראה לר"י דבלשון ארמי לא קרי להו אלא כודנייתא:

באנגריא חוזרת. דיכול לעשות מלאכתו כשתחזור אע"פ שתתאחר במלאכתו שבשביל איחור אין חייב להעמיד לו חמור אחר כמו הבריקה או נשתטתה שמתאחרת נמי במלאכתה ולא חיישינן:

אם בדרך הליכתה ניטלה אומר לו הרי שלך לפניך. פירש בקונטרס שמוליכה בדרך שגם הוא רולה ליכך אומר לו משכיר הרי שלך לפניך ושכור בהמה אחרת עד שם ותימה דלמה ישכור בהמה אחרת ואם השוכר אין צריך החמור בהליכה אלא בחזרה הוי מ"ש אבל אם כן בגופה ה"ל לפלוגי בין צריך חמור לאלתר לאין צריך אלא בחזרה ונראה כפי' ר"ת דמפרש אם בדרך הליכה שהאנגריא אין מחפשין בבתים אלא כשפוגעים בדרך והיינו דרך הליכתה אומר לו משכיר הרי שלך לפניך דמלי מ"ל מזלך גרם שאילו היתה בבית לא היתה ניטלת ואפילו אינה חוזרת דלא דמי למתה דהכא מוכח דמזלא דידיה גורם ואם שלא בדרך הליכתה ניטלת דהיינו שמחפשין גם בבתים שאז לא מזלו של שוכר גורם חייב להעמיד לו חמור אחר לעשות מלאכתו לאלתר דאפילו חוזרת האנגריא את החמור לכאן בעוד שמועיל חזרתה לשוכר אין לו לשוכר להתעכב ממלאכתו ולא דמי להבריקה או נשתטתה:

מכלל דתנא קמא לא שני ליה. ות"ק עדיף דהוי רבים לגבי יחיד:

אילו

מא א מיי' פ"י מהלכות שכירות הלכה ד ועי' בהשגות ובמגיד משנה סמג עשין פט טור ש"ע מ"מ סי' שו סעיף ג:

מב ב מיי' פ"ג מהל' מגילה הלכה טז סמג עשין ד טוש"ע א"ח סי' תרלד סעיף ב:

מג ג ד ה מיי' פ"ה מהלכות שכירות הלכה ו ועיין בהשגות ובמ"מ סמג שם טוש"ע מ"מ סי' שי סעיף ו:

נקרא גזלן הי רבי מאיר אילימא ר"מ דצבע דתנן [6]הנותן צמר לצבע לצבוע לו אדום וצבעו שחור שחור וצבעו אדום רבי מאיר אומר נותן לו דמי צמרו א"ר' יהודה אומר אם השבח יתר על היציאה נותן לו את היציאה ואם היציאה יתירה על השבח נותן לו את השבח ממאי דלמא שאני התם דקניא בשינוי מעשה אלא הא רבי מאיר דמגבת פורים דתניא [7]מגבת פורים לפורים [א] מגבת העיר לאותה העיר ואין מדקדקין בדבר אבל לוקחין את העגלים ושוחטין ואוכלים אותן והמותר יפול לכיס של צדקה רבי אליעזר אומר מגבת פורים לפורים ואין העני רשאי ליקח מהן רצועה לסנדלו אלא אם כן התנה במעמד אנשי העיר דברי רבי יעקב שאמר משום ר"מ ורשב"ג מיקל דלמא התם נמי דאדעתא דפורים הוא דיהיב ליה אדעתא דמידי אחרינא לא יהיב ליה אלא הא ר' מאיר דתניא רבי שמעון בן אלעזר אומר משום ר"מ הנותן דינר לעני ליקח לו חלוק לא יקח בו טלית טלית לא יקח בו חלוק מפני שמעביר על דעתו של בעל הבית ודלמא שאני התם דאתו למיחשדיה דאמרי אינשי אמר פלניא זבנינא ליה לבושא לפלוני עניא ולא זבן ליה אי נמי זבנינא ליה גלימא ולא זבן ליה אם כן ליתני מפני החשד מאי מפני שמעביר על דעתו של בעל הבית שמע מינה משום דשני הוא וכל המעביר על דעת של בעל הבית נקרא גזלן: השוכר את החמור והבריקה: מאי והבריקה הכא תרגימו [8]נהוריתא רבא אמר אבזקת ההוא דאמר להו אבזקת במילתא דמלכא אמרו ליה במאי בטלי כסף או בטלי דהב איכא דאמרי בטלי כסף אמר וקטלוה איכא דאמרי בטלי דהב אמר ושבקוה: או שנעשית אנגריא אומר לו הרי שלך לפניך: אמר רב לא שנו אלא באנגריא חוזרת אבל אנגריא שאינה חוזרת חייב להעמיד לו חמור ושמואל אמר [9]בין אנגריא חוזרת בין אנגריא שאינה חוזרת אם בדרך הליכה ניטלה אומר לו הרי שלך לפניך ואם לאו בדרך הליכתה ניטלה חייב להעמיד לו חמור מיתיבי השוכר את החמור והבריקה [10]או שנשתטתה אומר לו הרי שלך לפניך מתה או שנעשית אנגריא חייב להעמיד לו חמור בשלמא לרב לא קשיא כאן באנגריא חוזרת כאן באנגריא שאינה חוזרת אלא לשמואל קשיא וכ"ת לשמואל נמי לא קשיא כאן שבדרך הליכתה ניטלה כאן שלא בדרך הליכתה ניטלה הא מדקתני סיפא רבי שמעון בן אלעזר אומר אם בדרך הליכתה ניטלה אומר לו הרי שלך לפניך ואם לאו חייב להעמיד לו חמור מכלל דלתנא קמא לא שאני ליה אמר לך שמואל לאו מי איכא רבי שמעון בן אלעזר דקאי כוותי אנא דאמרי כרבי שמעון בן אלעזר איבעית אימא כולה רבי שמעון בן אלעזר היא והסורי מיחסרא והכי קתני השוכר את החמור והבריקה או נשתטתה אומר לו הרי שלך לפניך מתה או שנעשית אנגריא חייב להעמיד לו חמור [11]במה דברים אמורים שלא בדרך הליכתה ניטלה אבל ניטלה בדרך הליכתה אומר לו הרי שלך לפניך דברי

נקרא גזלן. ויקשה ליה כרשותיה להתחייב בכל אונסיה וסיפא דנגן: **נותן לו דמי צמרו.** נדמים שאמר לבן ממכר בשוק דקנייה בגזלו לשלם כשעת הגזילה: **היציאה.** דמי עצים וממונין ולא שכר שלם: **בשינוי.** ששינהו מכמות שהיה ואיכא למאן דאמר שינוי קונה בהגזל קמא (ב"ק לה:) אבל גבי החמור לא נשתנה החמור: **מגבת פורים לפורים.** מעות שגובין הגבאין מבני העיר לאלן לענייס לסעודת פורים: **לפורים.** כולה יתנוה לענייס לפורים: **ואין מדקדקין.** לומר דייס בפחות והמותר יפול לכיס של צדקה: **אבל לוקחין את העגלים.** לרוב בכל המעות: **והמותר.** אלא יפקיקו לאכול בפורים ימכור ויפול לכיס של צדקה: **אדעתא דמידי אחרינא לא יהיב ליה.** וכיון דלאו אדעתא דהכי יהיב נמלא מעות בחזקת בעלים חוץ מן היולאין בסעודת פורים: **דאתו למיחשדיה.** לבעל הבית בגודר ואינו מקייס ששמעו עליו שאמר ליקח עלית לפלוני עני ולא קנה לו: **נהוריתא.** מולי"ת בלע"ז היולאת בשאור העין: **אבזקא.** המולעים התליעו רגליה: **אבזקא במילתא דמלכא.** ראיתי עם שאוכל שירלאים של אוצר המלך: **בטלי כסף.** כלי פשתן: **בטלי דהב.** כלי צמר לצוען אדום: **וקטלוה.** שאין עם אוכל כלי פשתן: **אכל אנגריא שאינה חוזרת.** הוה ליה כמתה או נשברה: **אם בדרך הליכתה ניטלה.** שהאנגריא מוליכתה לדרך שהיה זה רולה להלך: **אומר לו הרי שלך לפניך.** שכן דרך אנגריא נוטל חמורו של זה ומהלך בעליה אחריה וכל חמור שפוגע בו ראשון נוטלו ומחזיר לו את שלו והשני חוזר אחר חמורו עד שפוגע באחר הלכך אומר לו הואיל ואף מזלך גרם שכור חמור אחר ולך אחריו עד שיפגע בחמור אחר: **הבריקה או שנשתטתה.** עדיין היא רואה למשאוי: **בשלמא לרב לא קשיא.** דומיא דמתניתין אהדדי דמני לשנויי כאן בחוזרת וכו': לרבוב

[א] גמ' (מגבת העיר לאותה העיר) ואין מדקדקין בדבר (אבל כו' עד לפורים) תא"מ וכ"ב הרי"ף ורא"ש ומרב"ם ל"ג כל זה (וכ"ה לקמן קו ע"ב ועמ"ש רבינו בא"ח סי' תרל"ד):

לעזי רש"י

מולי"א [מייל"א]. ברקית (מחלת עיניים).

מוסף רש"י

נותן לו דמי צמרו. כדמעיקרא ותע"פ דמתשתא שוי טפי לגריסים אמר אדום (ב"ק צה.) קני בשינוי לר"מ ולא יהיב ליה אלא דמי לאמרי אבל לא דמי שבמו, אי זה יתן שכרו משלם ויקח הלמר (שם קו:) דסבירא ליה לר"מ כל המשנה מדעת בעליו נקרא גזלן ונוטל הלמר לעצמו אע"פ שהוא מעולה עכשיו בדמים (ע"ז ז.) דקנייה בשינוי ומתחייב מעות (לקמן קיד:). ר' יהודה אומר. אם כן נמלא זה משתכר בשינויי (ע"ז ז.) אם כן מחייבו נמלא זה נהנה, שזה הביאו לו מן השוק, אלא מחזיר לו את הלמר כמות שהוא צבוע וידו על התחתונה (לקמן קיד:). **אם** השבח. שהשביח הלמר, יתר על היציאה. שהוליא הלבע, נותן לו. בעל הלמר, את היציאה. סמכים ועצים ושכר פעולה כסביר יוסי ולא שכר שלם כמו שהתנה עמו (ע"ז ז. ולקמן קיד:) ולא מה שראוי בקבלנות, דהוי עפי (לקמן קיד:) דקנים ליה לאלתר בשינה להיות ידו על התחתונה דלא נתהני משבחא, ואגרא נמי מוליה לא יטקול אלא יציאה, ואם יציאה יתירה על השבח יתן לו את השבח שהשביח את הלמר, ואם יציאה נתת את שכרו, כגון שהשבח יותר על השכר, יתן שכר (ב"ק קי:). ורשב"ג מיקל. אע"ג דמשני, לא סבר דמקפיד אינים מידי דלא חסר בה (לקמן קו.).

הגהות הגר"א

מסורת הש"ס

ו) ב"ק ק: [קב. לה.] לקמן קיד: ע"ז ז:, **ז)** לקמן קו: [ע"ש תוספתא דמגילה פ"א], **ג)** פי' על דרך פני נהור וחזו והבריקה מלשון ברק ועי' רש"ל.